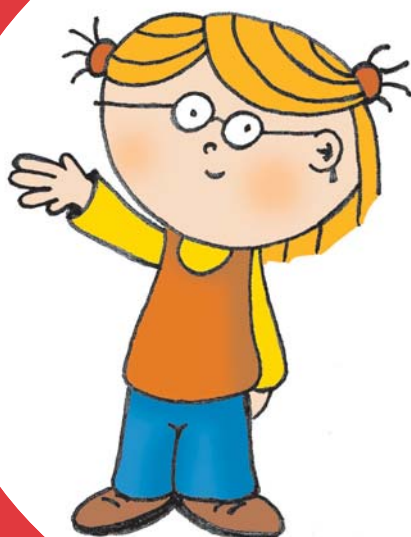

Onderwijsleermiddelen zml

Aan de slag met
onderwijsleermiddelen zml
voor 4-8 jarigen

Een kennismaking

S | L | O

Speciaal onderwijs

Aan de slag met onderwijsleermiddelen zml voor 4-8 jarigen

Een kennismaking

o.a.
drs. A.M. van der Laan

Enschede, mei 2004

Inhoud

Voorwoord	5
Themaboek	7
Uitwerking Thema 1: Mijn lijf	8
Verhalenboek/Knieboek	11
Verhalen Thema 1: Mijn lijf	13
Activiteitenboek	21
Activiteiten Thema 1: Mijn lijf	23

Voorwoord

Dit kennismakingsexemplaar bevat een kleine selectie uit het 'onderwijsleermiddelen pakket zml', dat de SLO in april 2004 heeft opgeleverd. Het pakket is specifiek ontwikkeld voor interne begeleiders, docenten en schoolbegeleiders die met zml-leerlingen werken in de leeftijden van 4 tot 8 jaar. De leermiddelen zijn effectief toepasbaar in de dagelijkse onderwijspraktijk, met name binnen het kader van 'oriëntatie op mens en wereld'.

Het complete onderwijsleermiddelen pakket bestaat uit een viertal producten, te weten: Themaboek, Verhalenboek, Knieboek en Activiteitenboek. Deze producten zijn in samenhang ontwikkeld, en dienen gezamenlijk in de klas ingezet te worden. Uit elk van deze producten zijn een aantal hoofdstukken geselecteerd die in dit kennismakings-exemplaar bijeengevoegd zijn.

We hopen dat u op deze manier een idee krijgt van hoe het complete onderwijsleermiddelen pakket er uit ziet. Wilt u meer weten dan kunt u informatie opzoeken via onze website: <http://www.slo.nl/zml> of contact opnemen met:

Leo Damen:
tel: 053 - 48 40 639
email: l.damen@slo.nl

Annette van der Laan
tel: 053 - 48 40 357.
email: a.vanderlaan@slo.nl

Wilt u een exemplaar bestellen, dan kan dat via:

SLO, afdeling Verkoop
Postbus 2041, 7500 CA Enschede
Telefoon 053 – 4840 305
Internet <http://catalogus.slo.nl>
E-mail verkoop@slo.nl

AN 8.383.8445
isbn 90 329 2173 8
Prijs € 115,50

Themaboek

Het Themaboek is ontwikkeld voor leerkrachten, interne begeleiders en schoolleiders als handreiking voor het plannen van inhoud en lessen. Het bevat voorstellen voor thematisch zml-onderwijs en gaat uit van twaalf thema's. Deze thema's sluiten aan bij de leefwereld van een zml-leerling tussen de 4 en 8 jaar en zijn uitgewerkt tot op het niveau van deelonderwerpen en sleutelbegrippen.

De 12 thema's zijn:

1. Mijn lijf
2. Mijn familie
3. Mijn huis
4. Mijn dorp/stad
5. Het verkeer
6. Op school
7. Dieren
8. Planten
9. Vrije tijd
10. Naar de winkel
11. Het jaar door
12. Werken

Dit Themaboek dient gebruikt te worden in samenhang met het Verhalen-/ Knie-/ Activiteitenboek.

Op de volgende pagina's vindt u een uitwerking van 'Thema 1: Mijn lijf' naar deelonderwerpen en sleutelbegrippen.

Thema 1: Mijn lijf

Deelonderwerpen

1.1

Lichaamskennis

- Hoofd, gezicht
- Haar
- Rug
- Buik
- Bil
- Benen
- Voeten
- Armen
- Handen
- Neus
- Mond
- Lip
- Oog
- Oor

1.2

Emoties

- Bang
- Boos
- Blij
- Bedroefd

1.3

Wassen en douchen

- Shampoo, zeep
- Wassen, afspoelen, afdrogen
- Haren wassen, inzeppen, afspoelen, afdrogen en kammen
- Bad, douche, wastafel
- Handdoek, washandje
- Warm/heet/koud water

1.4

Tandenpoetsen

- Tandborstel
- Tandpasta

1.5

WC-gebruik

- WC, wc-bril
- Doortrekken
- Plassen, pies
- Poepen, drol, hoop
- Vies/schoon
- Luier
- Een 'ongelukje'
- Zindelijk zijn

1.6

Aan-/uitkleden

- Poppen aan/uitkleden
- Hemd, trui, bloes, T-shirt
- Onderbroek, broek, rok
- Sokken, maillot, schoenen
- Jas, das, wanten, muts
- Rits, knopen, klittenband

1.7

Naar de dokter

- Zuster, dokter
- Ziek zijn/beter worden

- Buik-, hoofdpijn
- Koorts
- Thermometer
- Pijn, au!
- Vallen
- Bloed, pleister, verband
- Prikken,
- Drankje, pilletje, tabletje, zalf
- Oordruppels, neusdruppels

1.8

Naar de kapper

- Schaar
- Spiegel
- Kapperstoel
- Haardroger
- Kapster
- Haren knippen
- Stil zitten

Verhalenboek/Knieboek

Het Verhalenboek bevat vijfentwintig verhalen die gaan over de avonturen van Thijs en Toetsie. Het is vooral bedoeld als handleiding voor de leerkracht, maar kan ook door ouders gebruikt worden. De verhalen zijn thematisch geordend volgens de uitwerkingen van het Themaboek. De verhalen gaan vergezeld van liedjes, voorleesversjes, spelletjes en lesplaten.

Naast het Verhalenboek is er ook een zogenaamd Knieboek ontwikkeld. Dit boek bevat de vijfentwintig verhalen in een geïllustreerde versie en kan op de knieën gezet worden om in de kring uit voor te lezen. Ter ondersteuning van het Verhalen-/Knieboek is een cd-rom met lesplaten toegevoegd. Later dit jaar verschijnen nog drie cd-rom's.

Op de volgende pagina's vindt u drie verhalen uit het Verhalenboek rondom 'Thema 1: Mijn lijf'. Het gaat om de volgende verhalen: spiegel, lippenstift en scheren.

Thema 1: Mijn lijf

Algemeen liedje

Ik en jij

The musical score for 'Ik en jij' is written in G major (one sharp) and 4/4 time. It consists of three staves of music with Dutch lyrics underneath. The first staff has a D chord above it. The second staff has G, D, Em, and D chords above it. The third staff has A and D chords above it. The lyrics are: 'dit ben ik dit is mijn lijf - je ik ben een jon - gen jij bent een meis - je ik heb een kuif jij hebt lang haar we zit - ten in de klas en ho - ren bij el - kaar'.

D

dit ben ik dit is mijn lijf - je ik ben een jon - gen jij bent een meis - je

G D Em D

ik heb een kuif jij hebt lang haar we zit - ten in de klas en

A D

ho - ren bij el - kaar

Deelonderwerp 1.1: Lichaamskennis
Sleutelbegrippen: Gezicht, haar, oor, oog, neus, mond, wang

Verhaal

Spiegel

Toetsie staat voor de spiegel.
Ze kijkt naar het kind in de spiegel.
"Dat ben ik", denkt Toetsie.
Ze stopt haar haren achter haar oren.
"Dat is mijn haar", denkt ze.
"En dat zijn mijn oren".
Toetsie kijkt naar haar ogen.
Ze maakt ze heel groot.
Dan knijpt ze haar ogen dicht.
Nu ziet ze niets meer.
Ze doet ze vlug weer open.
Nu kan ze haar gezicht weer zien.
Toetsie kijkt naar haar neus.
Ze trekt hem op.
Wat een gek gezicht.
Toetsie moet erom lachen.
"Hi, hi", giechelt ze.
Dan maakt ze een rond mondje.
Een kusmond.

Liedje

Spiege

De kinderen zitten in een kring. De leerkracht zingt het onderstaande liedje. De kinderen maken de bijbehorende bewegingen. Dit spelletje wordt leuker als de kinderen in de spiegel kijken.

D A7
ik sta voor de spie - gel ik trek een gek ge -

D
zicht ik maak gro - te o - - gen en

A7 D A7
dan knijp ik ze dicht dan trek ik mijn

D
neus op en maak mijn wan - gen bol

G D
met een heel klein mond - je wat heb - ben

Em A7 D
ik en ik een lol!

Voorleesversje

Wie is dat in de spiegel?
Wie is dat kindje daar,
met die mooie ogen,
en dat leuke haar?
Met dat lieve mondje,
en die rode strik?
Ik, ik, ik.
Dat kindje,
dat ben ik.

Deelonderwerp 1.1: Lichaamskennis
Sleutelbegrippen: Mond, lip, wang, oog, voet, hand, bil

Verhaal

Lippenstift

Thijs zit op het grote bed van mama.
Mama staat voor de spiegel.
Thijs kijkt naar mama.
Mama maakt zich mooi.
Ze kleurt haar ogen,
met een kwastje.
Ze maakt ze blauw.
Dan doet ze haar mond open.
Ze maakt haar lippen rood,
met een lippenstift.
"Mooi?", vraagt ze.
Thijs knikt.
Ja, hij vindt het mooi.
"Wil jij ook?", vraagt mama.
"Nee", zegt Thijs.
"Nee", zegt mama.
"Natuurlijk niet.
Jij bent toch geen meisje?
Jij bent een jongetje".
En ze geeft Thijs een zoen.
Een lippenstiftzoen.

Liedje

De mooiste van Nederland

De kinderen zitten in een ruime kring. De leerkracht en de kinderen zingen het liedje en maken er de bijbehorende bewegingen bij.

The musical score is written in 2/4 time on a single treble clef staff. It consists of four lines of music. The lyrics are written below the notes. Chords are indicated by letters above the staff: C, G, and G7.

C G C
dit zijn mijn o - gen en dit is mijn mond

G C
dit zijn mijn wan - gen, mijn bil - len zijn rond

G C G C
dit is mijn voet en dit is mijn hand

G7 C
ik ben de mooi - ste van Ne - der - land

Voorleesversje

Mijn mama is een meisje.
Mijn mama is al groot.
Ze maakt haar ogen blauw,
en haar mond maakt ze rood.
Ik wil geen rode lippen.
Nee, dat wil ik niet.
Ik, ik ben een jongetje.
Jongens doen dat niet!

Deelonderwerp 1.1: Lichaamskennis
Sleutelbegrippen: Gezicht, haar, kin

Verhaal

Scheren

Thijs staat met papa in de badkamer.
Hij kijkt naar papa.
Papa is zich aan het scheren.
Hij heeft haren op zijn gezicht.
Die moeten eraf.
Papa heeft schuim op zijn gezicht.
Thijs ook.
Thijs doet papa na.
Thijs wrijft over zijn kin.
Hij heeft nog geen haren op zijn kin.
Hij is nog niet zo groot als papa.
Maar hij heeft wel een piemeltje.
Een kleintje.
Thijs voelt aan zijn piemeltje.
Gelukkig, hij zit er nog.

Spelletje

Voor dit spelletje is ruimte nodig. Het is een variant op het gewone tikkertje. Het spelletje gaat als volgt: één kind 'speelt' de vader en de andere kinderen zeggen het onderstaande versje:

Papa moet zich scheren. (Kinderen wijzen naar de papa)
Papa moet zich scheren.
Wij gaan papa een lesje leren. (Kinderen wijzen eerst op zichzelf en dan op papa)
Jij bent papa met een stoppelkin.
Wij gaan je pakken, en zepen je in. (Kinderen proberen papa te pakken, die wegrent)

Voorleesversje

Dit ben ik.
Dit is mijn papa.
Papa gaat zich scheren,
en ik doe hem na.
Mijn papa heeft haren op zijn kin.
Ik heb daar nog geen haar.
Maar ik heb wel een piemeltje.
Net als mijn papa, echt waar.

Activiteitenboek

Het Activiteitenboek is een praktijkgerichte gids voor leerkrachten en bevat een scala aan activiteiten waaruit desgewenst geput kan worden. Het Activiteitenboek bestaat uit een handleiding en elf themakaternen. De handleiding beschrijft hoe het Activiteitenboek gebruikt dient te worden, de themakaternen bevatten voorbeeldlessen voor spelontwikkeling, beeldende vorming en muziek, geordend volgens de thema's uit het Themaboek.

Op de volgende pagina's vindt u voorbeelden van activiteiten op het gebied van spel, beeldende vorming en muziek die ontwikkeld zijn binnen 'Thema 1: Mijn lijf'.

Het gaat daarbij om de volgende activiteiten:

Thema deelonderwerp	Titel	Kijken en praten	Doen	Inzetbaarheid in ander thema
------------------------	-------	------------------	------	---------------------------------

Spelontwikkeling

1 Mijn lijf 1.1 Lichaamskennis	Van handen tot voeten	Kun je bepaalde lichaamsdelen aanwijzen?	Bewegingsspel met je lichaam	
1. Mijn lijf 1.1 Lichaamskennis	Kijken in de spiegel	Wat zie je in de spiegel?	Sensopatisch spel	3. Mijn huis 3.6 In de badkamer
1. Mijn lijf 1.2 Emoties	Bang zijn	Wie is er bang in het donker?	(Pré)Symbolisch spel	
1. Mijn lijf 1.2 Emoties	Blij zijn	Hoe zie je eruit als je blij bent?	Bewegingsspel met materiaal	11. Het jaar door 11.1 Mijn verjaardag
1. Mijn lijf 1.3 Wassen en douchen	Wassen en afdrogen	Wat doe je met een washand en handdoek?	Functioneel spel	3. Mijn huis 3.6 In de badkamer
1. Mijn lijf 1.6 Aan- en uitkleden	Schoenen passen	Wat heb ik aan mijn voeten?	Sensopatisch spel met gevormd materiaal	
1. Mijn lijf 1.7 Naar de dokter	Pilletjes	Hoe zien pilletjes eruit?	Combinatiespel	

Beeldende vorming

1. Mijn lijf 1.1 Lichaamskennis	Handafdrukken	Hoe voelt verven met mijn handen?	Schilderen met vingerverf	6. Op school 6.3 Wat doen we in onze klas?
1. Mijn lijf 1.6 Aan- en uitkleden	T-shirt	Welke kleur(en) heeft het nieuwe t-shirt van Juf/Meester?	Schilderen met stofverf	3. Mijn huis 3.2 Mijn eigen kamer (kijken naar kleuren van kussens of gordijnen beschilderen van kussentjes of gordijntjes)

Muziek

1. Mijn lijf 1.1 Lichaamskennis	Stampen met je voeten	Nvt	Lied beluisteren en bewegen Lied zingen en bewegen	Kun je stappen Uit: Het grote liedjesboek
1. Mijn lijf 1.1 Lichaamskennis	Voetjes van de vloer	Nvt	Lied beluisteren Lied zingen en bewegen	Voetje Uit: Liedjesspeeltuin
1. Mijn lijf 1.4 Tandepoetsen	Tandepoetsen	Nvt	Lied beluisteren en bewegen Lied zingen en bewegen	Tandepoetsen Uit: De liedjesspeeltuin

Themakatern 1: Mijn lijf

Spelontwikkeling

Thema:	1	Mijn lijf
Deelonderwerp	1.1	Lichaamskennis
Sleutelbegrip		Hoofd, armen, benen, handen, voeten, haren, buik, neus, ogen
Kijken en praten		Kun je bepaalde lichaamsdelen aanwijzen?
Doen		Bewegingsspel met je lichaam: <ul style="list-style-type: none">- bewegen met je handen en voeten (lichaamsgebonden)- rennen met je handen op bepaalde lichaamsdelen (associatief)

Titel: Van handen tot voeten

Kring

Activiteiten

Waar zijn mijn handen?

- Laat de kinderen de pop 'Thijs' of 'Toetsie' zien en vraag of ze thuis ook een pop hebben. De kinderen mogen even vertellen hierover. De kinderen mogen de pop vasthouden en op schoot zetten.
- Wijs bij de pop een lichaamsdeel aan en benoem samen met de kinderen dat lichaamsdeel. Dan mogen ze bij zichzelf hun hoofd, haar, neus, oog, arm, hand, buik, been en voet aanwijzen.

Middelen

Poppen 'Thijs' en/of 'Toetsie'

Aandachtspunten

Variatie:

- Laat kinderen bij elkaar lichaamsdelen aanwijzen
- Maak, middels lamp en laken, een schim van een kind en laat bepaalde lichaamsdelen door anderen aanwijzen
- Help kinderen met het maken van afdrukken van hun voeten en handen in het natte zand of met verf op papier

Subgroep/individueel

Lichaamsgebonden

Activiteiten

'Wat kan ik met mijn handen?'

- Laat de kinderen in de speelzaal eerst lekker rondlopen en rennen. Geef ze de volgende opdrachten als ze allemaal in de kring zitten en doe de opdrachten voor:
 - Allemaal de handen omhoog en zwaaien
 - De handen op je hoofd, op je buik, op je benen, etc.
 - Nu doen we de benen omhoog, zo hoog mogelijk
 - Nu gaan we staan
 - Waar zijn je voeten nou? Pak ze maar vast met je handen

Makkelijker:

- Maak grotere verschillen in beweging en lichaamsdelen
- Help het door de handen te leiden en het daarna eventueel zelf weer te laten doen

Moeilijker:

- Vraag ze de handen op lichaamsdelen te leggen die iets moeilijker te benoemen zijn bv. je lippen, je haren, je knieën
- Laat ze de bewegingen sneller afwisselen
- Laat de bewegingen van elkaar nadoen
- Gebruik spiegels
- Geef alleen verbale opdrachten

Middelen

—

Aandachtspunten

Bewegen en wat je kunt doen met een lichaamsdeel is belangrijker, dan het benoemen van die lichaamsdelen. Dit geldt voor kinderen met een belemmerende ontwikkeling extra sterk.

Associatief

Activiteiten

'Plakspel'

- Vertel de kinderen dat je een plak spel met ze gaat doen. Doe zgn. lijm op de handen van de kinderen en geef plakopdrachten zoals:
 - doe je handen op de haren, op je rug, buik, voet, knie of oor
 - loop daarna met je opgeplakte hand rondlopen, zonder dat je hand loslaat

Makkelijker:

- Eenvoudiger te benoemen lichaamsdelen (hoofd, neus, buik), niet ermee rondlopen

- Een liedje erbij zingen waar bij ze tijdens het lied de beide handen erop 'toveren'

Moeilijker:

- I.p.v. verbale opdrachten, platen met lichaamsdelen erop getekend. Bij de plaat van de neus de hand op de eigen neus 'plakken'.

Middelen

—

Aandachtspunten

Kinderen die zich dit moeilijk kunnen voorstellen (autisme), kunnen kijken bij de andere kinderen en ze eventueel imiteren. Het kan zijn dat die kinderen het ook al moeilijk vinden om 'gelijnd' te zitten. Let op: kinderen met autistische stoornissen hebben moeite met snelle overgangen. Probeer een beweging meer uit te diepen in plaats van het aanbieden van grotere verschillen in bewegingen.

Beeldende vorming

Thema:	1	Mijn lijf
Deelonderwerp	1.1	Lichaamskennis
Sleutelbegrippen		Handen
Kijken en praten		Hoe voelt verven met mijn handen?
Doen		Schilderen met vingerverf: <ul style="list-style-type: none">- maken van vinger/handafdrukken (lichaamsgebonden)- maken van handafdrukken (associatief)

Titel: Handafdrukken

Kring

Activiteiten

'Kijk, daar zijn mijn handen!'

- Richt de aandacht van de kinderen op hun handen met een liedje, bijvoorbeeld *'Mijn handen zijn verdwenen'*¹. De kinderen verstoppen hun handen steeds op een andere plek: op hun buik, onder hun billen enzovoort. Teken eventueel gezichtjes op de handen.
- Laat een doosje crème zien. Geef de verbinding aan tussen smeren met crème en verf
- Speel met je handen alsof ze poppenkast poppen zijn en vraag aan je handen welke hand het eerst met verf wil smeren. Speel bijvoorbeeld dat de een beetje bang is om vies te worden en dat hij het alleen voorzichtig met zijn duim wil proberen. Doop en duim in de verf en druk hem af op het papier. Herhaal dat een paar keer.
- Dan wil de andere hand. Die is niet bang en wil meteen helemaal vol gesmeerd. Druk die hand ook af op het papier.
- Kijk samen met de kinderen naar het verschil tussen de afdruk van de duim en de hand.

Middelen

Liedje 'Mijn handen zijn verdwenen, ha ha daar zijn ze weer!'

Doosje crème

Flessen kant en klare vingerverf

Schoteltje

Vel wit tekenpapier

¹ Uit: Hopster, H. & Maurik, M. van (2002). *Zingen met Likkepot*. Twello: Uitgeverij Van Tricht.

Mijn handjes

mondelinge overlevering

M'n hand-jes zijn ver - dwe - nen, ik heb geen hand-jes meer.

Waar zijn ze nu ge - ble - ven? Ha, ha daar zijn ze weer!

uit 'Zingen met likkepot',
Van Tricht, Twello

Aandachtspunten

- Voor sommige kinderen vraagt het poppenspel met de handen teveel inlevingsvermogen. Laat dit spel dan achterwege en doe 'gewone' spelletjes om de aandacht op de handen te richten.
- Gebruik bij voorkeur kant en klare vingerverf van goede kwaliteit.
- Je kunt ook zelf vingerverf maken van behangerslijm met plakkaatverf erdoor.
- Hou er rekening mee dat sommige kinderen rode verf met bloed kunnen associëren. Doe deze activiteit eventueel na de associatief gebonden spelactiviteit 'Kijken in de spiegel', van dit thema.

Muziek

Thema	1	Mijn lijf
Deelonderwerp	1.1	Lichaamskennis
Sleutelbegrip		Handen, voeten, mond
Doen		Lied beluisteren en bewegen (lichaamsgebonden) Lied zingen en bewegen (associatief)

Titel: Stampen met je voeten

Kun je stappen?

Marianne Busser/Ron Schröder
en Jean van Vugt

The image shows two staves of musical notation in G major, 4/4 time. The first staff has a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The melody consists of quarter notes and eighth notes. The lyrics are: 'Kun je stap-pen – stap stap stap, kun je e - ten – hap hap hap,'. The second staff continues the melody with lyrics: 'kun je klap-pen – klap klap klap? O wat knap!'. Chord symbols (C, G, F, C, F, G7, C) are placed above the notes.

uit 'Het grote liedjesboek',
Van Holkema & Warendorf, Houten

Lichaamsgebonden

Activiteiten

'Thijs stamp met zijn voeten!'

- Laat de kinderen in de kring zitten en luisteren naar het liedje 'Kun je al stappen'.
- Maak de bewegingen bij de zingen van het lied, met pop 'Thijs': stamp met de voetjes, doe eetbewegingen en laat de pop in de handen klappen.
- Vraag de kinderen wat Thijs allemaal doet. Kunnen zij dat ook (terwijl ze zitten op de stoel)?
- Zing het liedje steeds opnieuw, beweeg erbij en help, stimuleer de kinderen in hun beweging.
- Vraag bijvoorbeeld: Wie kan er stampen? Waar stamp je mee en waar klap je mee? Wat zullen we nu eten?
- De pop 'Thijs' doet het telkens voor. Eén van de kinderen die de bewegingen kan maken, mag het aan de andere kinderen laten zien. Doe het zelf ook nog eens. Vul de bewegingen steeds verder aan.

- Makkelijker:*
- Laat de kinderen alleen stampen of een andere beweging maken, als de drie bewegingen teveel achter elkaar blijken.
 - Ga vóór een kindje zitten en klap zachtjes op handpalm van het kind.
 - Zet een kind voor je neer en beweeg samen de voeten en de handen van het kind.
- Moeilijker:*
- Laat de kinderen staan en vraag ze om op de plaats te stampen.

Middelen

Pop 'Thijs' of een andere goed beweegbare grote pop
Tekening van 'Thijs'

Aandachtspunten

Sommige kinderen blijven wat hangen met stampen, het is soms moeilijk om te luisteren, te bewegen en op tijd te stoppen. Laat ze eerst die beweging maar eigen maken.

Eventuele andere muzikale activiteiten:

Ritmische oefening: 'Hoor je de schoenen?'

- Laat de kinderen om de beurt met verschillende schoenen lopen en neem de geluiden op met een cassette-recorder. Beluister het daarna samen.
- Draai een marsmuziekje en laat de kinderen hierop stampen of lopen.

Associatief

Activiteiten

'Stampen doe je met je?'

- Laat de kinderen in de kring zitten en beluister samen het lied 'Kun je stappen'.
- Stel vragen over de tekst en laat het liedje nog eens horen, bijvoorbeeld: Waar zitten je voeten? Laat ze de voeten aanwijzen, in de lucht steken, bewegen.
- Vraag een paar kinderen om in de kring te stappen. Wie kan het nog meer?
- Laat de kinderen staan en laat het lied horen. Vraag de kinderen om op hun plaats te stappen.
- Geef de kinderen allemaal een verschillend paar schoenen. Laat ze om de beurt stappen, terwijl de andere kinderen de ogen sluiten, zodat ze horen hoe het klinkt.
- Als het lied gezongen wordt, wijs je steeds een ander kind aan dat stapbewegingen mag maken met de verkleedschoenen aan, terwijl het op de stoel blijft zitten.
- Geef een paar kinderen handschoenen of wanten aan en laat ze bij het betreffende zinnetje klappen.
- Vraag aan de kinderen waar ze mee eten, wat ze eten en waar het eten ingestopt wordt.
- Verzin samen dingen die je kunt eten, bijv. we eten soep. Pak zogenaamd een lepel en beweeg de lepel tijdens het zingen naar de mond.

Makkelijker:

- Zing het lied en doe zelf de bewegingen erbij. Laat de kinderen in een spiegel zien wat ze doen, dit stimuleert om te bewegen. Help een kind dat moeilijk tot bewegen komt, door zijn knietjes op te tillen of zijn handjes vast te houden en mee te klappen.

Moeilijker:

- Laat de kinderen bij zichzelf en op de tekening aan wijzen waar je mee kunt stappen, eten en klappen. Stel vragen als: wat kun je nog meer met je handen doen. Als een kind het voor gedaan heeft, krijgt het kind applaus.
- Zing je vraag (kun je stappen?) en laat het kind antwoorden met de beweging.

Middelen

Spiegel

Tekening van 'Thijs' of een ander kind

Schoenen uit de verkleedkist (slippers, sloffen, klompen, laarzen, hakken)

Wanten of handschoenen

Aandachtspunten

Eventuele andere muzikale activiteiten:

Luisteroefening: 'Waar hoor je iemand lopen?'

- Laat de kinderen de ogen sluiten en vraag ze om goed te luisteren als jij of een kind of loopt. Gebruik hiervoor schoenen met een hakje of klompen. Laat ze aanwijzen waar jij of het kind loopt. Hoe hard of zacht het moet klinken hangt natuurlijk van je groep af.

Luisteroefening: 'Welke schoenen hoor je?'

- Laat de kinderen de ogen sluiten. Twee kinderen mogen bijvoorbeeld op klompen en op sloffen lopen als je ze aanwijst. Vraag aan de kinderen om te zeggen welke schoenen ze horen: de klompen of de sloffen?

Ritmische oefening: 'Hoor je wat ik klap?'

- Klap met je handen op een lichaamsdeel, stoel of op de grond. Laat de kinderen dit imiteren. Vraag kinderen zelf iets te bedenken.

Besteladres
SLO
Afdeling verkoop
Postbus 2041, 7500 CA Enschede
Telefoon: (053) 4840 305
Internet: <http://catalogus.slo.nl>
E-mail: verkoop@slo.nl

S | L | O

**Werken aan
leren**